

вміла їх правильно розташувати на лінії. Для навчання цьому вмінню учням можна запропонувати змальовування і подальше штрихування спочатку дуже простих, а згодом більш складних фігурок, розташованих у квадратах. Це досить ефективно тренування в зоровій руховій координації. При цьому слід звертати увагу дитини на помилки (невідповідність розміру, неправильне співвідношення штрихів, елементів, неправильне розташування у квадраті, чіткість ліній і т.п.). Обов'язково пояснити дитині, як це зробити, при необхідності повторити завдання. Подібні завдання слід давати з "правим" і "лівим" поворотом фігур. Адже часто діти, які плутають або не розрізняють такі особливості графічних елементів, пишуть дзеркально. Особливо часто плутають праві і ліві повороти фігур, графічні елементи ліворучі діти. Для того щоб ускладнити завдання, учню можна запропонувати спочатку запам'ятати, що намальовано, а потім намалювати по пам'яті. Починати роботу по пам'яті потрібно з одного елемента.

Важливо навчити учнів правильно розташовувати фігури стосовно одна одної. Для цього корисні вправи: намалюй овал, постав точку посередині, зверху, знизу, праворуч, ліворуч. Намалюй квадрат, а потім намалюй по два кружечки знизу, зверху і по одному праворуч і ліворуч, так, щоб вони були на однаковій відстані від квадрата. Дитина може при цьому плутати поняття, знизу, зверху праворуч, ліворуч. Уміння дитини вести руку в напрямку необхідної траєкторії спочатку краще тренувати на "великих" рухах. Наприклад, на аркуші паперу (нелінованого) розташуй 10 точок і зірочок. З'єднай однією лінією зірочки, а потім точки. Завдання можна ускладнити: зроби так, щоб лінії поєдналися. Якщо дитина знає цифри, то можна біля кожної точки й зірочки поставити цифри попросити дитину з'єднати їх від 1 до 10. При цьому в учнів тренуються вміння планувати свої рухи. Для координації рухів дуже корисні вправи "розкрути спіраль вліво чи вправо, малювання хвиль, штрихування." Гарним тренуванням для запам'ятовування форми літери й співвідношення її частин, пропорцій, може бути гра зі шнурком і білим квадратом: розташуй шнурок так, щоб вийшла буква.

Саме перший етап формування навички визначає успіх наступних етапів, коли письмо букв і слів поступово стане автоматизованим, вийде з-під необхідного контролю свідомості.

Притулик Н.В.

Інститут педагогіки АПН України

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ РІДНОЇ МОВИ

Одним із першорядних завдань початкового етапу вивчення української мови, що висувуються в новому Державному стандарті (2000р.), є формування в учнів комунікативних умінь. У змісті освітньої галузі "Мови і література" (українська мова) частина навчального матеріалу з рідної мови вперше виокремлюється комунікативна лінія як частина навчального матеріалу з рідної мови, на пріоритетності якої наголошується.

Зазначене відобразилося у нових програмах з української мови для початкових класів, у яких поставлені відповідні вимоги до мовленнєвого розвитку школярів. Проте методичні шляхи реалізації цього завдання окреслені ще досить нечітко, і вчителі також не забезпечені комунікативно спрямованою навчально-методичною літературою.

Завдання формувати в першокласників уміння комунікативного мовлення породжує проблему, що потребує пошуку шляхів для її нагального розв'язання. Зазначена

О
Л
Б
З
Г
С
А
Д
І

прохання, подяки, вибачення, вітання зі святом, запиту або повідомлення певної інформації), так і частково-мовленнєвих умінь (умінь слухати-розуміти українську мову, володіти силою голосу та темпом мовлення, звуковимовними, орфоепічними, лексичними, граматичними уміннями). На початковому етапі опанування української мови формування останніх є дуже важливим завданням.

Лексичний матеріал (слова, репліки), що має засвоїтися на уроці, науковці вважають за доцільне об'єднувати певною темою (наприклад, "Школа", "Навчальні речі", "Родина", "Дім", "Побутові речі", "Меблі", "Посуд", "Одяг та взуття" і т. д.). Спочатку потрібно вводити у словник першокласників слова (різних частин мови), які в першу чергу можуть стати в нагоді дітям під час їхнього спілкування вдома та у школі.

На перших уроках важливо досягти засвоєння нормативної вимови звуків українського мовлення (особливо звуків [а].[о].[ч].[г].[ц].[дз].[дж]).

Необхідно також цілеспрямовано формувати граматичні вміння, пропонуючи першокласникам усні вправи, під час виконання яких вони будуть змушені вживати слова в тих граматичних формах, навички яких вчитель прагне виробити в мовленні учнів.

Методи та прийоми згаданої вище роботи не є зовсім новими для вчителів, але вони мають бути добре продуманими, правильно скерованими і здійснюватися цілеспрямовано та систематично.

Закріплювати та активізувати в мовленні вміння, що формуються на уроці, потрібно в ситуаціях спілкування, які можуть бути природними або штучно змодельованими вчителем (рольові ігри, уявні ситуації, що починаються словами "уяви собі, що...", інсценізація казок). Обов'язковими вимогами до мовленнєвої ситуації мають бути: чітке визначення умов, у яких вона відбувається, наявність співбесідника, мотиву та мети висловлювання.

Розвивати комунікативне мовлення першокласників потрібно не лише на уроках читання, а й на перервах, у позашкільний час, на інших предметах шкільного циклу.

Проблема формування комунікативних умінь у молодших школярів потребує особливої уваги з боку фахівців, детального вивчення та методичної розробки. До цього слід залучати також вчителів-практиків, адже лише спільно наука та освіта спроможні вичерпно розв'язати окреслену методичну проблему.

Іванишина В.П., Симан І.А.

Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка,
школа-садок № 27 м. Чернігова

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Проблема навчання іноземної мови дошкільників та молодших школярів сьогодні турбує не лише дидактів, провідних методистів та вчителів нашої країни, але й науковців та вчителів за кордоном. Доказом значних зрушень щодо розв'язання цієї проблеми є насамперед зацікавленість багатьох методистів і вчителів питаннями методики навчання іноземної мови молодших школярів. Про це свідчить багато наукових праць (7; 8; 5; 6), розробок нових навчально-методичних комплексів для навчання дітей іноземної мови (2; 11).

Навчання дітей іноземної мови в будь-якій країні пов'язане з певними труднощами і, передусім, із створенням комунікативного середовища. Що ж до ефективності навчального процесу, то вона залежить не тільки від вдало підібраної методики навчання, але й від визначення оптимального віку дитини для початку навчання мови.